

Ways of Dwelling: Crisis – Craft – Creativity: 13th Congress of SIEF (International Society for Ethnology and Folklore). Göttingen, Německo, 26.–30. 3. 2017

Karolína Pauknerová

Třináctý kongres Mezinárodní společnosti pro etnologii a folkloristiku — SIEF (*Société Internationale d'Ethnologie et de Folklore / International Society for Ethnology and Folklore*) se konal 26–30. března v Göttingenu v Německu. Téma letošního ročníku bylo *Způsoby bydlení: Krize — řemeslo — kreativita (Ways of Dwelling: Crisis — Craft — Creativity)*. Na kongres se sjelo téměř 800 etnologů, folkloristů, antropologů a dalších badatelů z příbuzných oborů. Co je potřeba zdůraznit, konference v Göttingenu byla dokonale naplánovaná a předestřela účastníkům ohromné množství „způsobů bydlení“ v nejrůznějších prezentačních formátech. Čtyři dny konference byly nabitě prezentacemi, přednáškami hlavních mluvčích a dalšími událostmi. Uprostřed každého dne byla naplánovaná hlavní přednáška, všechny sekce měly synchronizovaný program a mezi sekcemi bylo možné snadno přecházet. Součástí programu byla i plenární schůze s hlasováním, ale i promítání etnografických filmů a další doprovodné akce jako prohlídky města, organizované ranní běhání a v neposlední řadě i společenské události — jako zahajovací večírek, slavnostní večere, nebo závěrečný koncert.

Konference měla přes 80 panelů, přičemž některé z nich byly koncipované také jako workshopy. Panely byly seříděné podle jednotlivých témat, např. jídlo, tělo/tělesnost, domov, kulturní dědictví, životní prostředí apod., což značně usnadňovalo orientaci v širokém programu. Všechny panely se vztahovaly k nejrůznějším aspektům bydlení od tradičních až po nejmodernější. Konference také reagovala na problémy současného světa — objevovala se ekologická témata, téma migrací a uprchlíků, téma antropocénu aj., ale věnovala se též tradičním tématům evropské etnologie a folkloristiky jako jsou rodina, domov, materiální kultura apod.

Hlavní přednášky (*keynote lectures*) se dotýkaly především tématu domova a migrace a také domova a činností a vztahů, které jej tvoří. Tři ze čtyř hlavních přednášek se zabývaly tématem migrací v různých kontextech, od migrací způsobených válečnými konflikty až po ekonomickou migraci. Kromě toho všechny tematizovaly i způsoby zabydlování světa — jak se domov vytváří prostřednictvím nejrůznějších činností — praktických i uměleckých, i jak se tvoří prostřednictvím vztahů.

První z hlavních prezentací bylo představení interaktivního dokumentu, který kombinuje různé formy médií a představuje alternativní pohled na téma uprchlíků, než jak je prezentován v masových médiích. Dokument *Refugee Republic — a digital installation* (Dirk Jan Visser, Jan Rothuizen [Amsterdam]) se věnuje tématu každodenní

ního fungování uprchlického tábora Domiz Camp v Iráku, kde původně přebývalo 64 tisíc kurdských a syrských uprchlíků. Postupem doby však počet uprchlíků narostl a tábor se proměnil v místo, kde se nejen přebývá či spíše žije, ale chodí do práce, do školy, kde se lidé žení, baví, podnikají. Diskutujícími v této prezentaci byli: Thomas Hylland Eriksen (University of Oslo), Kay Turner (New York University, předsedkyně American Folklore Society), Hatice Pinar Senoguz (Philipp Schwartz Fellow at the Institute of Cultural Anthropology/European Ethnology, Göttingen).

Druhá přednáška s názvem *Familial persons in dark times* (João de Pina-Cabral, School of Anthropology and Conservation, University of Kent) — se věnovala tzv. iPhonové generaci v jižním Portugalsku, která musí čelit vysoké nezaměstnanosti, velmi nízkým mzdám, které nepokryjí životní náklady, a úpadku občanských práv, což často vede k neodvratné nutnosti emigrovat a pracovat v zaměstnáních, na která je „převzdělaná“. Pina-Cabral ukazuje, že tato generace sdílí pocit zrady EU a bankéřů, kteří ji řídí; na jednu stranu jsou její příslušníci nuceni odejít at do Lisabonu nebo do zahraničí, na druhou stranu jsou silně spjatí s rodinami, kamarády z dětství, a tak kromě pocitu zrady, sílí i sdílený pocit hlubokého lokalismu. Rodina a místo určují, kdo tito lidé jsou.

Jako třetí vystoupil Trevor Marchand (SOAS), který se ve své přednášce věnoval tématu „bydlení“ v umění (*Andrew Omoding: dwelling in artwork*). Andrew Omoding je umělec, který vytváří textilní objekty — umění je pro něj způsob, jak uniknout monotónnosti chráněného bydlení, kde musí jako člověk se zvláštními potřebami žít. Marchand v přednášce detailně ukazoval, jak se skrže jednotlivé drobné úkony — pohyby rukou, jednotlivé stehy — Omoding zabydluje v ateliéru, jak z různých disparátních věcí vytváří — sešívá celek, aniž by tento proces musel mít nějaký pevný začátek nebo závěr.

Poslední hlavní přednáška se opět vrátila k tématu migrací — Maja Povrzanović Frykman (Global Political Studies, Malmö University) s přednáškou *Transnational Dwelling and Objects of Connection: An Ethnological Contribution to Critical Studies of Migration* — obrací pozornost k věcem, které cestují mezi „tady“ a „tam doma“. Používání těchto věcí dosvědčuje fungování transnacionálních vztahů, ale slouží i k jejich (re)produkci. Tyto věci — konvice na kávu, koření, oblečení, léky, domácí jídlo — pomáhají migrantům překonat segregaci od jejich původních domovů. Podle Frykman zkoumáním těchto objektů jako předmětů transnacionálního spojení spíše než známek etnické identity může napomoci nabourání dominantního diskurzu jinakosti, ve kterém přemýšlíme o migrantech.

Konference v Göttingenu byla ukázkou dokonalé organizace, kombinace zajímavého, dostatečně širokého, a přitom téměř výhradně na bydlení zaměřeného programu, který byl navíc koncipován s ohledem na časovou únosnost. Organizátoři navíc mysleli i na to, že konference slouží též k navazování kontaktů a připravili bohatý doprovodný program. Podařilo se jim vytvořit tvůrčí prostředí, kde mohly krystalizovat možnosti spolupráce, a to i napříč obory.